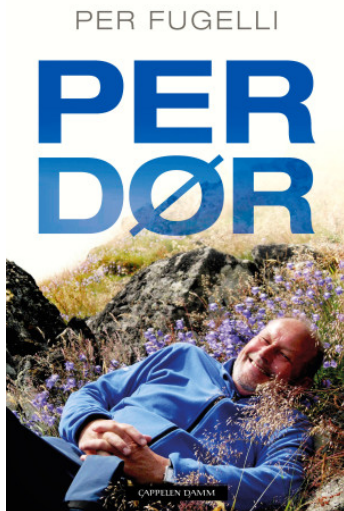

En perspektivrik patografi

ANMELDELSER

LINDA NESBY

Førsteamanuensis, Institutt for språk og kultur
Universitetet i Tromsø

Per Fugelli

Per dør

246 s. Oslo: Cappelen Damm, 2017. Pris NOK 379

ISBN 978-82-02-55991-5

Selvbiografiske sykdomsfortellinger, patografier, er en sjanger i vekst. Patografier om kreft er særlig utbredt, og bibliotekbasen Oria viser at det i perioden 1977–2015 ble utgitt 39 selvbiografiske bøker om kreft på norsk. Det tidligste eksempelet er *Blå søndag, rød mandag. Å leve med kreft* av Berit Eriksen fra 1977. Sjangeren ble folkelesning med Gunhild Corwins *Idas dans* fra 2005, som så langt er kommet i hele fire opplag. I 2010 kom *Regines bok: En ung jentes siste ord*, basert på bloggen til 18-årige Regine Stokke, som døde av kreft i 2009. Boken ble en bestselger og er oversatt til flere språk.

Det er neppe tilfeldig at to av sjangerens mest kjente bøker på norsk omhandler unge menneskers tragiske sykdomsforløp. Vi følger ungdommer som fra én dag til en annen brutalt rives ut av en tilværelse som frisk og over i en tilstand av livstruende sykdom. Skildringene anroper dagbokformen og følger den syke tett frem til dødstidspunktet. Per Fugellis *Per dør* er også et eksempel på en patografi med stor grad av intimitet mellom fortelleren og det fortalte og en nærhet i tid mellom fortellertidspunktet og døden.

Den moderne patografien er et legmannsfenomen. Som lege, professor, forfatter og pasient tilfører imidlertid Per Fugelli sjangeren et refleksjonsnivå som gjør boken ekstra lesverdig. Fugelli isper sin personlige historie teoretiske refleksjoner. Han gir dødsfasen økt oppmerksomhet og status ved å hevde at den har unike verdier: «Jeg tror vi har godt av å se på alvorlig sykdom og kommende død som en sterk livshendelse, ikke bare diagnose og obduksjon» (s. 74). Distinksjonen viser hvordan sykdom og død også impliserer erfaringer som ikke er av fysiologisk art. Den menneskelige erfaring er særlig verdifull i de tilfeller der sykdommen er kronisk eller terminal.

Per dør er en mangefasettert tekst. Tittelen konnoterer Ibsens *Peer Gynt* fra 1867. Men i motsetning til Ibsens Peer, som ved mor Åses dødsleie dikter seg vekk fra virkeligheten, tematiserer Per Fugelli sin egen død med mot og ærlighet. Samtidig spiller bruken av egennavnet til professoren og pasienten på Pers rolle som nasjonalt helseemblem. Med *Per dør* løftes og utvides en personlig sykdomshistorie til å romme innsikter om pasientbehandling og om livet til og med en døende. Som en moderne sekularisert ars moriendi vil Fugelli «[...] hjelpe syke folk og deres pårørende til å tåle døden bedre» (s. 82). Slik skriver *Per dør* seg inn som en av de mest perspektivrike norske patografiene fra de siste årene.

Publisert: 12. desember 2017. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.17.0857
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 16. februar 2026.